BAAC Vlaanderen
Programma van maatregelen

# Archeologienota
# Essen, Kapelstraat
# Programma van maatregelen

BAAC Vlaanderen bvba
Hendekenstraat 49
9968 BASSEVELDE
info@baac.be

# Inhoud

1 Gemotiveerd advies ..... 3
1.1 Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek ..... 3
1.2 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein ..... 3
1.3 De impactbepaling ..... 4
1.4 Bepalingen van maatregelen ..... 5

# 1 Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

## 1.1 Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek

Op basis van het bureauonderzoek voor de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te *Essen Kapelstraat* werden niet voldoende gegevens verzameld om de aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Desondanks kan een gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt laag geacht. Men kan verwijzen naar volgende elementen:

- De geplande werken zullen een verstorende impact hebben op de mogelijke aanwezige archeologische waarden voor een oppervlakte van 1878 m2. Deze te verstoren zone bedraagt 64% van de totale oppervlakte waar de geplande werken plaats zullen vinden of 39% van het totale plangebied ten gevolge van een plaatselijke geplande verstoring die niet dieper reikt dan de huidige verstoring.

- De te verstoren zone van 1878 m2 is opgedeeld in 2 verspreide zones bestaande uit verschillende verstoringsdieptes. 589 m2 van de te verstoren zone zal bovendien slechts een verstoringsdiepte van 0,5 m bedragen. De kans dat deze behoorlijk ondiepe verstoring in een plaggendek van ca 0,6 m dikte mogelijke archeologische waarden zal vernietigen of aantasten is eerder klein. Bovendien zal de verspreide ligging van de overige geplande verstoringen een mogelijke fragmentarische archeologische kenniswinst opleveren en weinig meerwaarde creëren.

Bovenstaand overzicht geeft aan dat het potentieel op (waardevolle) kenniswinst bij verder archeologisch (voor-) onderzoek ontbreekt. De investeringen die gepaard gaan met verder archeologisch onderzoek staan geenszins in verhouding tot de beperkte resultaten die dergelijk onderzoek naar verwachting zullen opleveren.

## 1.2 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein

In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante termen aan het licht:

- Landschappelijke ligging: Landschappelijk gezien ligt het onderzoeksgebied op de Kempense cuesta nabij de rivier Kleine Aa. Zoals eerder aangehaald was de Kleine Aa waarschijnlijk een belangrijke toegangsweg naar de meer noordelijke en lager gelegen veengebieden in de volle middeleeuwen tijdens de veenontginningsperiode.

- Bodem: De ondergrond van het plangebied is op de bodemkaart weergegeven als natte lemige zandgronden met plaggendek, waarbij de A-horizont een dikte heeft van ca 0,6 m. Deze natte valleigronden behoren tot een overgangsgebied tussen de hoger gelegen droge zandbodems en lagergelegen deppressiegronden aan de Kleine Aa.

- Cartografisch onderzoek: Aan de hand van het historisch kaartmateriaal werd de ligging van het plangebied in akkerland aangetoond. Er waren geen archeologisch waardevolle structuren binnen of nabij het plangebied weergegeven. Het onderzoeksgebied werd bovendien niet specifiek bij naam vermeld.

- Archeologisch onderzoek in omgeving: De CAI en reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek wijzen op een klein aantal archeologische vondsten in een straal van 1 à 2 km rondom het plangebied. Zo is er sprake van lithisch materiaal uit het mesolithicum, een pastorij uit de late middeleeuwen en 3 indicatoren uit de nieuwe tijd. Op een grotere afstand (regio Nispen) werden nederzettingssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en volle middeleeuwen aangesneden.

- Gekende verstoringen: De analyse van gekende verstoringen geeft aan dat het bodembestand binnen het projectgebied reeds deels verstoord is. Zo is 1941 m2 tot een minimale diepte van 0,4 m verstoord en 138 m2 tot een minimale diepte van 1,5 m. De reeds geroerde grond binnen het plangebied heeft met andere woorden een oppervlakte van 2079 m2.

- Geplande verstoring: Van de geplande verstoring (2917 m2) zal -zoals eerder aangehaald- een oppervlakte van ca 1878 m2 bijkomend verstoord worden. In de overige zones reikt de geplande verstoringsdiepte namelijk niet dieper dan de huidige verstoring, waardoor er geen sprake is van verstoring. De effectieve verstoring bij de geplande werken bedraagt met andere woorden 64% van het gebied met geplande werkzaamheden ((1878/2917 m2)*100), of nog 39% van het totale plangebied ((1878/4828 m2)*100 ).

Op basis van de (paleo)landschappelijke gegevens, cartografische bronnen en de omliggende -reeds aangetroffen- archeologische waarden kan gesteld worden dat het projectgebied een middelhoog potentieel voor de aanwezigheid van middeleeuwse archeologische waarden kent. De natte gronden waren vermoedelijk niet gunstig voor een nederzettingslocatie, hoewel de nabijheid van de Kleine Aa als transportweg een belangrijke reden voor vestiging kan geweest zijn.

Uit een uitvoerige studie van de situatie tussen de 19e en 21e eeuw wordt verwacht dat het bodembestand in de zone met geplande werkzaamheden, waar zich momenteel een geasfalteerde parkeergelegenheid en woning en een reeds gesloopte woning en loods bevinden, verstoord zal zijn. Het overige gebied kent vermoedelijk een onaangeroerde ondergrond, waardoor er hier een verwachting op eventueel aanwezige intacte archeologische sporen is.

## 1.3 De impactbepaling

Op basis van het bureauonderzoek is gebleken dat voor het plangebied Essen Kapelstraat een lage verwachting op de aanwezigheid van intacte archeologische resten kan worden vastgesteld.

De vermelding van enkele archeologische waarden en de nabijheid van de Kleine Aa stelden een middelhoge archeologische verwachting op voor het plangebied, maar aangezien het projectgebied in het verleden deels verstoord is door eerdere bebouwing, de ingrepen plaatselijk ondiep zijn en de effectief te verstoren zones met beperkte oppervlakte en verspreide ligging, is de verwachting van middelhoog naar laag bijgesteld. Een verder archeologisch onderzoek ter hoogte van desbetreffende zones zal echter een fragmentarische kenniswinst opleveren.

BAAC Vlaanderen bvba adviseert geen archeologisch vervolgonderzoek bij de uitbreiding van het bestaande pand en de plaatsing van het tankstation.

## 1.4 Bepalingen van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreek bij de uitvoer van verder archeologisch (voor-) onderzoek. Volgens artikel 5.2. van de Code van Goede Praktijk is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook - conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplicht.